

Антоненко К.В., Ярошенко В.В.

УДК 339.97(083)

ТЕНДЕНЦІ УКРІПЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СТАТУСУ КИТАЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ

Постановка проблеми. У сучасному світі в умовах глобалізації відбуваються певні трансформаційні зміни, які впливають на заміщення або появу нових економічних лідерів. Це є важливим питанням сьогодення, оскільки внаслідок таких зрушень змінюються світові тенденції і розвиток людства взагалі. На світовій арені стикаються дві досить могутні держави – Америка, яка є країною-лідером, і Китай, який виходить на новий етап економічного розвитку. Оскільки остання країна нарощує свою потужність і показує врівноважений постійний розвиток, то США, в свою чергу, починає потроху відходити на другий план. Подібні події не досить позитивні для економіки країни міжнародного масштабу. Постають питання хто буде першим і яка доля чекає міжнародної резервної валюти – долару. Всі ці та багато інших аспектів викликають інтерес міжнародної спільноти і на даному етапі вимагають тільки аналізу певних подій і прогнозування. В умовах світового економічного спаду (і рецесії ряду провідних світових економік) у 2008-2009 роках, КНР показав доволі прогресивний стан свого економічного розвитку, що й примусило визнавати масштаби і вплив такої ще недавно далеко не першої країни в міжнародних колах. Тому питання використання юаня – національної валюти Китаю як міжнародної резервної валюти світу досі залишається відкритим і, по суті, це тільки питання часу.

Основні завдання даної роботи: Проаналізувати сучасні тенденції взаємодії економік двох країн (США та Китаю) та визначити сильні та слабкі сторони, які можуть вплинути на зміну позицій країн в міжнародному масштабі і появи юаня як нової резервної валюти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Питаннями, пов'язаними з проблемами розвитку КНР займалися як сучасні зарубіжні, так і українські дослідники. Серед них можна виділити наступних: І.Н. Наумов, Н.Н. Мандрико, О.Н. Борох, М.Л. Титаренко і т.д.

Невирішена частина загальної проблеми: заміна долару юанем внаслідок посилення економічної ролі КНР у світі.

Мета статті: проаналізувати сучасний стан міжнародної резервної валюти, визначити вплив юаня на країну-гегемона і перспективи зміни світових позицій двох країн: США і Китаю.

Виклад основного матеріалу. На початок ХХІ ст. Китай досягнув надзвичайно високих показників соціально-економічного розвитку, що дозволяють йому перетворитися на важливий полюс світової політики. Яскрава трансформація країни ще до недавнього часу зі світових аутсайдерів у лідери закономірно актуалізує дослідження сучасної зовнішньої політики Китаю і, особливо, підходів керівництва КНР до розв'язання першочергових завдань сталого розвитку.

Очевидно, що зростання економічного впливу КНР неодмінно призведе до посилення міжнародного статусу китайської валюти.

Резервною валютою називають загальновизнану в світі валюту, що використовується для створення в центральних банках інших країн резерву грошових коштів з метою здійснення міжнародних розрахунків. Вона виконує функцію резервного засобу, слугує засобом визначення валютного паритету, валютного курсу, використовується як засіб проведення валютної інтервенції, валютної системи країн [4]. Як бачимо, китайська грошова одиниця не володіє подібними характеристиками, а тому не виступає загрозою для міжнародної валютної системи.

Внаслідок посилення ролі КНР у міжнародній торгівлі можна відмітити процес активного росту юаня в світі, хоча поки що китайська валюта не виконує функцій резервної. Проте зазначимо, що Китай вже використовує юань в розрахунках з країнами-сусідами. Яскравим прикладом цього є Росія. В даний час в 14 прикордонних провінціях Китаю вже дозволені прямі розрахунки в рублях між бізнес-партнерами двох країн. Оскільки Росія і Китай вже давно обговорюють перехід на прямі розрахунки в юанях і рублях без конвертації через долар, то в обох країнах готуються почати валютні торги в парі юань/рубель.

Проаналізувавши останні події можна зазначити, що Китаєм була зроблена пропозиція до Міжнародного валютного фонду щодо введення нової глобальної резервної валюти. При цьому дану заяву можна було трактувати як один із перших кроків Пекіна з витіснення долара. Можна спрогнозувати, що у найближчому майбутньому Китай зажадає включити юань в "кошик" спеціальних прав запозичення МВФ і захоче використовувати його як платіжний засіб у двосторонній торгівлі.

Однією з основних проблем на даному етапі виступає те, що національна валюта не є повністю конвертованою, що в свою чергу ускладнює швидкість валютно-фінансових операцій на ринку. Але Центральний Банк Китаю проводить активну діяльність в цьому напрямі і вже було підписано сповісті угоди із шістьма центральними банками інших країн на загальну суму 600 млрд. юанів (\$95 млрд.), які дозволять здійснювати торгівлю без використання чужої твердої валюти [5]. Проте китайському уряду необхідно також продовжувати розвиток внутрішнього ринку облігацій та банківської системи, щоб сприяти подальшій стабілізації своєї валюти на міжнародному рівні. Доцільно було б підсилити регулювання та моніторинг міжнародних грошових потоків.

Давайте розглянемо динаміку зміни юаню порівняно з провідними валютами світу у співвідношенні до гривні за 2008-2011 роки. (див. табл.1)

Таблиця 1. Офіційні курси гривні до іноземних валют станом на 01.02.2008-2011рр. за даними НБУ, грн.[1].

Офіційний курс валюти	К-сть одиниць	2008	2009	2010	2011
EUR	100	750,9350	1009,5470	1117,1403	1087,3502
USD	100	505,0	770,0	799,9	794,15
RUB	10	2,0675	2,22	2,6286	2,6648
CNY	100	70,3169	112,6060	117,1707	120,4166

*складено автором на основі даних НБУ.

З таблиці 1 видно, що китайський юань починаючи з 2008 року досить швидкими темпами зростає, простежується тенденція постійного підвищення вартості валюти і за період з 2008 по 2011 рік станом на 1 лютого ціна китайської валюти змінилась на 50,1 гривні.

На рис. 1 можна побачити динаміку зміни курсу гривні до іноземних валют за цей самий період. Звичайно, найстабільнішою доки залишається євро, потім американський долар і на цьому фоні зростає роль китайського юаню.

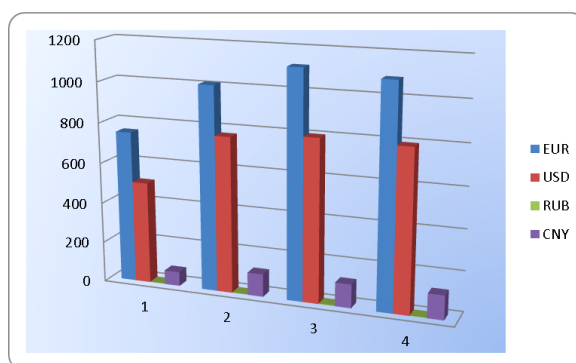

Рис. 1. Динаміка зміни курсу гривні до іноземних валют за 2008-2011 роки.

На сьогодні КНР є кредитором багатьох інших держав. Основними факторами успіху цієї країни є те, що вона має великий надлишок валюти, маленький дефіцит держбюджету і значно нижчий рівень державного боргу у відношенні до ВВП, ніж Сполучені Штати. Крім того, важливим аспектом виступає процес стабільного зростання економіки Китаю, на відміну від США чи Євросоюзу.

Всі ці та багато інших аспектів дозволяють зробити висновки, що Китай намагається робити перші кроки вже зараз, які по суті кидають виклик гегемонії долара. Поки що основна перевага країни-лідера, а саме США, полягає в тому, що всі країни, а в тому числі і Китай, тримають свої резервні фонди в доларах. Якщо ця ситуація зміниться, і частина цих фондів буде зберігатися в інших валютах, відмінних від долару, то Сполучені Штати почнуть втрачати лідируючі світові позиції і могутність на міжнародній арені, що й послабить економіку держави-гіганта.

Оскільки долар виступає резервною валютою, то від цього США отримує значну фінансову вигоду. Сильний американський ринок долара дозволяє своїм громадянам брати кредити під відносно менші відсотки. Внаслідок цього це дозволило країні фінансувати значно більший дефіцит бюджету протягом тривалого часу і відповідно під нижчі відсотки.

Так як Америка мала змогу створювати борги у власній, а не іноземній валюті, то це перекладало втрати у ціні долара на кредиторів США. Визначення цін на товари в доларах також означало, що падіння ціни американської валюти не призводить до зростання ціни імпортованих товарів.

У сучасних умовах розвитку світової економіки нагальним питанням виступає те, чи залишиться долар США основною світовою валютою чи ні. Для цього треба розглянути основні критерії, на яких базується світове лідерство США та американського долара. Слід зауважити, що проблема домінування країни і національної валюти значно глибша, ніж очевидна фінансова залежність цілих регіонів світу від політичних рішень американської еліти.

За останнє десятиліття, внаслідок очевидних провалів ведення політики адміністрацією Сполучених Штатів, все-таки лідерство Вашингтону не втрачає свої позиції в світі. І американський долар має поки що великий запас міцності [3]. Враховуючи все вище приведене, можна стверджувати, що на міжнародній арені країна-гегемон в найближчі 10 років не втратить свої позиції і для того, щоб конкурувати з нею іншим країнам доведеться провести ряд змін в регулюванні економічної системи свого регіону і забезпечити всі умови для створення вільної конвертації і стабілізації своєї валюти в світі, чим активно займається зараз Китай. І на все це буде витрачено досить тривалий період часу.

Пропоную розглянути переваги Сполучених Штатів у порівнянні з провідними країнами – потенційними конкурентами і визначити вплив на подальший розвиток становлення чи відходу Америки зі своїх позицій.

Таблиця 2. Порівняльний аналіз впливових регіонів світу

Критерій порівняння	Країни			
	США	Китай	Росія	ЄС
Військовий потенціал	Військовий потенціал США налічує: 11 авіаносців, 4 тис. бойових літаків, 2 тисячі крилатих ракет і 450 міжконтинентальних балістичних ракет.	3-тє місце в світі з озброєння: наявність авіаносців – до 2010 року – жодного, 170 бойових літаків, 240 носіїв ядерної зброї.	2-ге місце в світі за військовою потужністю, потенційно виступає реальним стримуючим фактором для збройних сил США.	10% від військового потенціалу США, більшість країн регіону входять до НАТО, тому фактично віддали США проблему безпеки своїх кордонів і повітряного простору, ставши залежними від їх політики, в тому числі і долара США.
Економічна міць (за загальним ВВП 2009 року)	\$ 14,26 трлн. (2-ге місце)	\$ 8,79 трлн. (3 місце)	\$ 2,117 трлн. (8 місце)	\$ 14,51 трлн. на рік (1 місце)

*Складено автором

З таблиці 2 чітко видно, що США є провідною країною в світі як за військовим потенціалом, так і за економічною міцністю. Давайте розглянемо детальніше.

По-перше, військовий потенціал Америки поки що не має відомих аналогів і реальних конкурентів у світі. Якщо взяти до уваги таку велику країну як Росія, то вона займає 2 місце за своєю військовою потужністю після США, але за військово панування у світі РФ не здатна вести конкурентну боротьбу і може лише в деякій мірі стримувати Сполучені Штати.

Щодо Китаю, то варто відмітити, що ця країна активно розвиває свою військову потужність і порівняно з попередніми роками виходить на якісно новий рівень розвитку військового потенціалу, в свою чергу збільшуючи масштаби виробництва військової техніки, що може в майбутньому дати певну конкурентну перевагу перед країною-гегемомом.

Досить цікавим є саме Європейський регіон, який на даному етапі розвитку світового господарства відіграє одну із провідних ролей. Але не слід забувати, що дане інтеграційне угруповання складається із 27 країн, і більшість з яких входять до НАТО. Таким чином проблема безпеки своїх кордонів і повітряного простору належить саме Сполученим Штатам Америки. Очевидно, що цей регіон у військовому потенціалі програє іншим країнам і стає залежним від політики Уряду Америки і відповідно національної валюти - долару.

Стосовно економічної міцності, приведено наступні дані світових лідерів за загальним ВВП станом на кінець 2009 року [2]:

1 місце - країни Євросоюзу - \$ 14,51 трлн. на рік;	6 місце - Німеччина - \$ 2,81 трлн.;
2 місце - США - \$ 14,26 трлн.;	7 місце - Великобританія - \$ 2,165 трлн.;
3 місце - Китай - \$ 8,79 трлн.;	8 місце - Росія - \$ 2,117 трлн.;
4 місце - Японія - \$ 4,14 трлн.;	9 місце - Франція - \$ 2,113 трлн.;
5 місце - Індія - \$ 3,56 трлн.;	10 місце - Бразилія - \$ 2,024 трлн.

Хоч Америка займає в даному переліку друге місце, але ЄС – це перш за все об'єднання 27 країн, а різниця ВВП не значна, лише 0,25 трлн. доларів. Внаслідок пережитої кризи і певної нестабільності в європейському регіоні порівняно з унітарними державами такими як США, Китай, Росія є тенденція до розпаду ЄС.

Висновки: Отже, для китайської валюти поступово настає ера конвертованості. І для юаня відкриваються нові великі перспективи. Зростаюча міць економіки КНР вражає і дещо непокоїть Сполучені Штати. Здійснення двосторонніх торгових розрахунків у рублях або юанях без конвертації через долар, а також рішення МВФ щодо зменшення вартості долару в кошику світових валют дещо позначилися на курсі останнього. В той час юань оновив максимальний рівень у парі з американською валютою з 1993 року, що дозволило інвесторам розраховувати на прискорення зростання курсу юаня. Не дивлячись на все це, американський долар залишається основною резервною валютою світу, саме в USD зберігають свої заощадження Національні банки всіх перерахованих вище 10 провідних країн світу, включаючи НБ Китаю, Японії, Індії, Росії і т.д., а також мільйони людей по всьому світу (у тому числі і фінансисти). Пов'язано це з наявністю в законодавстві США чіткого механізму захисту прав інвесторів, якого немає в тій же Росії, Китаї, Індії або Бразилії. Поки що юань, і російський рубль будуть залишатися спекулятивними валютами, але в процесі вдосконалення валютної системи КНР картина з національною грошовою одиницею може докорінно змінитися, що і похитне американський долар. На даний момент, реальні конкуренти долара - це євро та швейцарський франк, в яких захист прав інвесторів, політична стабільність дуже близькі до стандартів США.

Джерела та література:

1. Національний банк України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/kurs/last_kurs1.html
2. МВФ : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : www.imf.org
3. Асоціація українсько-китайського співробітництва (АУКС) : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : www.aucc.org.ua
4. Вікіпедія : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Резервна_валюта
5. Фінанси України : [Електронний ресурс] : офіційний сайт. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~2/0/all/2010/12/03/219191>

Артюхова І.В., Еременко Е.В.**УДК 330.142.211****СПЕЦИФИКА ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ НА ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГЕ**

Постановка проблеми. Основные производственные фонды составляют значительную часть богатства страны. Это овеществленный труд миллионов людей, аккумулированный в орудиях и условиях труда. Безусловно, чтобы происходило нормальное функционирование предприятия, необходимо наличие определенных средств и источников.

Следует отметить, что одной из важнейших проблем является проблема эффективного использования основных фондов железных дорог, которая определяется значимостью услуг отрасли и необходимостью обеспечения высоких экономических показателей работы железных дорог в условиях реформирования отрасли. Последствия экономического кризиса отразились на всех экономических показателях работы железных дорог. Таким образом, в течение ближайших лет необходимо решить проблему обновления подвижного состава и технического перевооружения отрасли. Поэтому, главной задачей в современных условиях является мобилизация средств обновления основных фондов, рациональное и экономное их использование.

Анализ последних исследований и публикаций. Проблемам эффективности использования основных средств посвящены публикации как отечественных, так и зарубежных авторов. Среди работ отечественных ученых, которые занимались исследованием данных вопросов, следует, в первую очередь, отметить труды Н.В. Афанасьева, С.И. Дорогунцова, С.В. Лукашева, С.Ф. Покропивного. Различные аспекты эффективности использования основных средств конкретно железной дороги затронуты в работах Н.Я. Клеца, В.И. Романко, М.И. Яковлева [1-3]. Несмотря на имеющееся внимание ученых к данной проблеме, вопрос организации эффективного использования основных средств на железной дороге остается нерешенным.

Цель исследования. Исследования проводятся на основе данных Симферопольской дистанции сигнализации и связи (ШЧ-2). В задачи по анализу использования основных фондов входит исследовать состояние основных фондов и степень технической оснащенности железной дороги, дать оценку качеству использования основных фондов в целом и по отдельным их видам, определить экономическую эффективность их использования и указать резервы для улучшения эксплуатационной работы железной дороги.

Изложение основного материала исследования. Железнодорожный транспорт занимает важное место в жизнеобеспечении многоотраслевой экономики и реализации социально значимых услуг по перевозке пассажиров. На его долю приходится более 70% грузооборота и 40% пассажирооборота, выполняемых транспортом общего пользования [1, с. 64]. В связи с изменениями объемных и качественных показателей изменилась также и структура основных фондов (таблица 1).

Таблица 1. Динамика состава основных средств железной дороги.

Состав основных средств	Годы					
	1993	1995	1998	2000	2006	2008
Единица измерения	Млн.грн.	Млн.грн.	Млн. грн.	Млн. грн.	Млн. грн.	Тыс.грн.
А.Производственные основные средства транспорта	218362	591427	2188995	5750604	5881355	5681502
1.Здания	10388	332267	1403721	3943939	4119735	3775258
2. Сооружения	74592	240567	9791797	3006924	3079641	3185327
3.Передаточные устройства	8827	124366	1174478	3174280	3518876	3752930
4.Машины и оборудование	15522	405527	1155151	3283804	3592796	4018486
5.Транспортные средства	104489	235754	8017744	1927366	1949119	1689347
6.Инструмент, производственный и хозяйственный инвентарь, другие виды основных средств	4545	131737	347068	935386	813419	293472
Б.Производственные основные средства других отраслей народного хозяйства	2538	123555	490544	1645693	359985	51741
В. Непроизводственные основные средства	2962	76548	1735228	6519693	5873903	5608963

Из таблица 1 видно, что строительство зданий производилось незначительными темпами, никаких масштабных строек железная дорога в последние 7 лет не проводила. Доля сооружений возросла, а